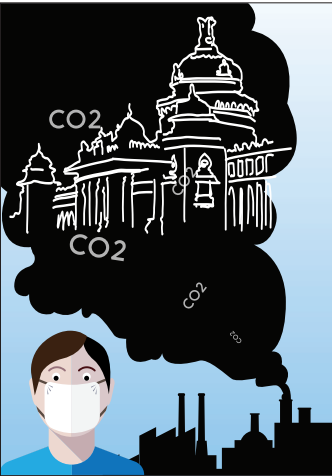

ದೂರದ ದೆಹಲಿಯ ಹೊಂಜಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆಯೇ?

ದೆಹಲಿಯ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ದೂರದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಂಥ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಉಸಿರುಕಟ್ಟುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆರೋಗ್ಯಕರ ಹವೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಜನ-ವಾಹನ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡಗಳ ದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕೊಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೀರಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಈಶ್ವರ್

ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೊಂಜಿನ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡ ವಿದ್ಯಮಾನ ವಿಶ್ವದ ಗಮನಸೆಳೆದಿದೆ. ದೀಪಾವಳಿ ಬೆಳಕಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭ. ಆದರೆ, ಈ ಬಾರಿಯ ಹಬ್ಬ ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಹೊನಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ಬದಲು, ವಿಷಾನಿಲಗಳ ಆಲಿಂಗನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಪಟಾಕಿ ಹೊಡೆದೇ ತೀರುವ ಜನರ ಸಂಭ್ರಮದ ಫಲ ಮೊದಲೇ ಹದಗೆಟ್ಟಿದ್ದ ಮಹಾನಗರದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿಸಿತು; ಗಾಳಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಅತಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆರಿಸಿತು. ಈ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟಾಕಿಗಳ ಸಿಡಿಲವಷ್ಟೇ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಪಂಜಾಬ್, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಹರಿಯಾಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಡುವ ಕೃಷಿತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಬಿಸಿ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ದೂಳು ಕೂಡ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ, ಶ್ವಾಸಕೋಶ ಮತ್ತು ಹೃದಯಸಂಬಂಧಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರ ಮೇಲಾಗಿದೆ. ನಗರದ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವಂತಾಗಿದೆ.

ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ವಿರೋಧ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊಸತೇನಲ್ಲ. ಬೇಸಿಗೆ, ಮಳೆ, ಚಳಿಗಾಲಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲಿ 'ಮಾಲಿನ್ಯ ಕಾಲ'ವೂ ಆಗಾಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೂ ಸುಧಾರಣೆ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ವೈರುಧ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಯಾರು ಮಾಲಿನ್ಯದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಆ ಜನತೆಯೇ ಪಟಾಕಿ ಸುಡುವ ಮೂಲಕವೋ ಅಥವಾ ಹಲವು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರಕ ಅನಿಲಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕವೋ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸಿರುವುದು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೇ ಮುಂದುವರೆದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಆಮ್ಲಜನಕ ಹೊಂದಿರುವ ನಗರ ಎನ್ನುವ ದೆಹಲಿಯ ಕುಖ್ಯಾತಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಲಿದೆ.

ದೆಹಲಿಯ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ದೂರದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಂಥ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಉಸಿರುಕಟ್ಟುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆರೋಗ್ಯಕರ ಹವೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಸಯೋಗ್ಯ ನಗರ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ದೆಹಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೂ ತಲೆದೋರಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಜನ-ವಾಹನ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದ ಕೊಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೀರಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೇ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ.

ಇಂದಿನ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿ. ಬೆಳ್ಳಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ಹಾನಿಕಾರಕ ಬುರುಗು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಾರಾಡುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಮೂರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದ ಕೆರೆಗಳೆಲ್ಲ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಗುಂಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ನಗರದ ಪ್ರಮುಖ ರಸ್ತೆ-ವೃತ್ತಗಳು ವಿಷವೃತ್ತಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಊರು ತುಂಬಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರ ದೂಳು ಗಾಳಿ-ನೀರು ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ಅಡಿ ಕೊರೆದರೂ ಅಂತರ್ಜಲದ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ; ಉಳಿದಿರುವ ನೀರೂ ಕುಡಿಯುವ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. 'ಉದ್ಯಾನ ನಗರಿ' ಎನ್ನುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಶೇಷಣ ಮುಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಮಳೆ-ಚಳಿಯ ಋತುಚಕ್ರ ಕೂಡ ಹಳಿತಪ್ಪಿದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಬೆಂಗಳೂರು ವಾಸಯೋಗ್ಯ ನಗರ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರದ ಅಸಲಿಯತ್ತನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ದೆಹಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ದೇಶದ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ 2018ರಲ್ಲಿ ಕಳವಳ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ತಡೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾನೂನು 1981ರಲ್ಲೇ ಜಾರಿಗೆಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದೇ ಅಪರೂಪ. ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಗಳು ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಾವುಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಸ್ಯೆ ಬಿಗಡಾಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ವಾಹನಗಳು ಹಾಗೂ ಡೀಸೆಲ್ ಜನರೇಟ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಎಗ್ಗಲಿದೆ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಗರದಿಂದ ದೂರ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕೂಡ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹವಾಮಾನ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹವಾಮಾನ ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು; ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರೂ ಕೈಬೋಡಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ನಗರಗಳನ್ನು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದಷ್ಟೇ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗರಿಗೆ ಪಾಠವಿದೆ.

■ ರಘುನಾಥ ಚ.ಹ.